

مطالعه مقدماتی ارقام خرمالو در ورامین

اردشیر رحیمی میدانی

مرکز تحقیقات کشاورزی ورامین، ورامین

خرمالو *Diospyrus spp.* متعلق به خانواده *Ebenaceae* می باشد و در بیشتر مناطق آسیا و آمریکای جنوبی رشد می کند. حدود ۱۹۰ گونه از آن شناخته شده است که فقط چهار گونه از آن در سطح تجارتي استفاده می شوند. این گونه ها عبارتند از: *D. oleigera*, *D. lotus*, *D. kaki* و *D. virginiana* که در میان این گونه ها *D. kaki* که به نام خرمالوی ژاپنی معروف است، از مهمترین گونه ها محسوب می شود. خرمالو از جمله میوه های پاییزی و کلاسیک است و به علت خاصیت حمل و نقل و انباری خوب، طی یک دوره سه ماهه قابل برداشت و عرضه به بازار می باشد.

در ارقام خرمالو دو نوع میوه وجود دارد، یکی از ارقام گس (*Astringent*) و دیگر غیرگس (*Non-astringent*). چهار رقم از ارقام خرمالو در این مطالعه مورد بررسی مقدماتی قرار گرفته اند که سه رقم از آنها پارتوکارپ می باشند و از نظر مورفولوژیکی با هم تفاوت دارند. پایه همه این ارقام خرمالوی وحشی یا خرمندی است و باروش پیوند جوانه پیوند زده شده اند.

۱- رقم ژاپنی ایرانی یا رقم هیدانتان ناشی - این رقم از ارقام گس، دارای میوه مکعبی شکل با وزن متوسط ۱۲۵ گرم و تیپ درخت گسترده است. نسبت به آفتاب سوختگی بسیار حساس است به طوری که اکثر میوه ها از سمت غرب دچار آفتاب سوختگی می شوند. تشکیل میوه در اردیبهشت ماه و تاریخ برداشت آن در اوایل آبان ماه است.

۲- رقم هاشیاکی (رقم ژاپنی) - این رقم دارای میوه های مدور و مایل به زرد است که طعم مخصوصی دارند و وزن متوسط آنها حدود ۲۱۰ گرم است. از نظر اندازه بازار پسندی خوبی دارد. از بدو رسیدن طعم گسی ندارد و خاصیت انباری آن خوب است. در این رقم سال آوری مشاهده نشده است.

۳- فوی کاکس - از لحاظ طعم و اندازه و رنگ از بهترین ارقام محسوب می شود. میوه آن تقریباً گرد و نسبتاً بزرگ (با وزن متوسط ۱۵۰-۱۴۰ گرم) است. تیپ درخت این رقم ایستاده راست (*Upright*) است و محصول زیادی تولید می کند. در این رقم پاجوش پایه رشد می کند و تقریباً هر سال باید بریده شود.

۴- رقم خرمندی (خرمالوی وحشی) - دارای میوه های ریز و هسته دار است. در این رقم سال آوری مشاهده می شود. به دلیل ریز بودن میوه ها ارزش تجارتي ندارد ولی با توجه به مقاومت در خاکهای فقیر و سازگاری با ارقام تجارتي به عنوان پایه استفاده می شود. تیپ درخت این رقم نیز ایستاده راست (*Upright*) است.